

Верховний
Суд

Вебінар: “Права українців за кордоном в умовах повномасштабного вторгнення росії в Україну”

Олена Кібенко,
суддя Верховного Суду

20 травня 2022 року

Директива Ради 2001/55/ЄС від 20 липня 2001 року

про мінімальні стандарти для надання тимчасового захисту у разі масового напливу переміщених осіб та про заходи, що сприяють збалансованості зусиль між державами-членами щодо прийому таких осіб та відповідальності за наслідки такого прийому

ІМПЛЕМЕНТАЦІЙНЕ РІШЕННЯ РАДИ (ЄС) 2022/382

від 4 березня 2022 року

що встановлює наявність масового напливу переміщених осіб з України у розумінні статті 5 Директиви 2001/55/ЄС та запроваджує тимчасовий захист

Верховний Суд переклав українською тексти Директиви про тимчасовий захист 2001/55/ЄС від 20 липня 2001 року та Рішення Ради ЄС 2022/382 від 4 березня 2022 року, яким вона була активована для України:

Директива за посиланням –

<https://cutt.ly/YD8NVzD>

Рішення за посиланням –

<https://cutt.ly/pD81qdS>

6,3 млн українців виїхали
за кордон!

*(попередня оцінка Єврокомісії
від 2,5 до 6 млн)*

Мета:

1. Швидко інтегрувати українців в європейську спільноту, забезпечити їм можливість реалізації основних прав (житло, їжа, навчання, лікування, робота, соціальна допомога).
2. Розподілити тягар підтримки переселенців між Україною та ЄС (західні області України не витримали би такого напливу).
3. Розподілити тягар підтримки переселенців між різними країнами ЄС (перенести цей тягар з країн, які межують з Україною).

Директива про тимчасовий захист
– це безпрецедентні нові
МОЖЛИВОСТІ для українців!

АКТИВАЦІЯ ДИРЕКТИВИ:

<https://whoiswho.euaa.europa.eu/temporary-protection>

Бельгія, Нідерланди, Люксембург – статус активований автоматично, після ухвалення рішення Радою ЄС (04.03.2022).

Португалія – 2 березня
Іспанія – 4 березня
Фінляндія – 7 березня
Німеччина – 8 березня
Мальта – 8 березня
Швеція – 9 березня
Естонія – 9 березня
Ірландія – 9 березня
Словенія – 10 березня
Франція – 10 березня
Литва – 11 березня

Австрія – 11 березня
Угорщина – 11 березня
Польща – 12 березня
Болгарія – 14 березня
Словаччина – 16 березня
Литва – 16 березня
Румунія – 18 березня
Чехія – 21 березня
Кіпр – 22 березня
Італія – 28 березня

Директива встановлює мінімальні стандарти

(визначає мету регулювання, способи досягнення цієї мети можуть бути різними)

Тому обов'язково треба знайомитись із національним регулюванням (може бути істотна специфіка).

Директива 2001 року застосовується
вперше(!), країни ЄС протягом березня 2022 року ухвалили національні закони, ухвалюють підзаконні нормативні акти – тобто практика застосування лише формується (тому на деякі юридичні питання ми поки що не маємо відповідей).

Керівництва Єврокомісії (м'яке право) – важливі для зближення підходів!

Людський аспект!

Європейська комісія 21.03.2022 оприлюднила Комунікацію (Оперативне керівництво) щодо імплементації Директиви про тимчасовий захист державами-членами ЄС.

→ COMMUNICATION FROM THE COMMISSION on Operational guidelines for the implementation of Council implementing Decision 2022/382 establishing the existence of a mass influx of displaced persons from Ukraine within the meaning of Article 5 of Directive 2001/55/EC, and having the effect of introducing temporary protection (2022/C 126 I/01)

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52022XC0321%2803%29&qid=1647940863274>

Вибір для українця:

- статус туриста (якщо є біометричний загранпаспорт чи загранпаспорт з шенгенською візою)
- статус біженця
- статус тимчасового захисту

Різниця зі статусом біженця

1. Швидкість отримання статусу (автоматично після перетину кордону, права в конкретній країні – після реєстрації місця проживання – проходження всіх процедур може тривати від декількох днів до місяця).
2. Свобода пересування - можливість вільно пересуватися у межах ЄС, короткострокових поїздок за межі ЄС та в Україну (особи, які подали заяву на отримання статусу біженця мають лишатися у тій країні, де подано заяву, скоріше за все вони будуть поселені у таборі для біженців, в них забирають паспорт).
3. Можливість обрати країну для реєстрації тимчасового проживання (поїхати до родини, друзів, знайомих, чи просто до тієї країни, де особа може себе реалізувати).
4. Економічна активність (самостійний пошук житла, орієнтація на отримання роботи або дистанційну роботу в Україні).

Територіальна дія – що треба врахувати?

Директива не поширюється на Данію (член ЄС)

Директива не поширюється на європейські країни - не члени ЄС (Сербія, Чорногорія, Албанія, Македонія, Боснія та Герцеговина, Норвегія, Ісландія, Швейцарія, Велика Британія) – але у багатьох створено схожий режим

Особи, які отримали тимчасовий захист, можуть вільно пересуватися не тільки між країнами ЄС, але в межах Шенгенської зони

Кіпр, Болгарія, Ірландія, Румунія – країни ЄС, які не входять до Шенгенської зони (при виїзді – ще раз паспортний контроль, не видають Шенгенські візи).

Хто підпадає під захист?

- а) громадяни України, які проживали на території України до 24 лютого 2022 року;
- б) особи без громадянства та громадяни третіх країн, крім України, яким було надано міжнародний захист або еквівалентний національний захист в Україні до 24 лютого 2022 року; та
- с) члени родини осіб, зазначених в пунктах (а) і (б).

Члени родини :

- другий з подружжя або неодружений партнер, з яким особа перебуває у стабільних стосунках, якщо законодавство або практика відповідних держав-членів розглядає неодружені пари як подружжя відповідно до свого національного законодавства про іноземців;
- неповнолітні неодружені діти особи або другого з її подружжя незалежно від того, чи вони були народжені в шлюбі чи поза шлюбом, чи були усиновлені;
- інші близькі родичі, що проживали разом як частина сім'ї на момент обставин, пов'язаних з масовим напливом переміщених осіб, і які на той момент перебували на повному або переважному утриманні особи.

Строк тимчасового захисту?

3 роки (або до моменту нормалізації ситуації в Україні)

1 рік (кожна країна має свої нюанси, Польща – 18 місяців, Франція – 6 місяців).

плюс автоматичне продовження на 1 рік

плюс продовження за рішенням Ради ЄС ще на 1 рік.

Проблеми з документами!

- Особи без біометричного паспорту
- Особи без закордонного паспорту
- Особи без документів

Можуть виникнути додаткові проблеми – неможливість подорожувати літаком, необхідність легалізації протягом 15 діб, обмеження пересування (необхідність отримання візи), складність доведення дати в'їзду

КОВІД!

умови в'їзду спрощені, але треба враховувати вимоги національного законодавства (наприклад, обов'язкова вакцинація навіть для дітей).

Домашні тварини!

Спрощений порядок перетину кордону (фактично зняті всі вимоги), але після прибуття на місце всі вимоги мають бути виконані (обов'язково звернутися до місцевого ветеринару)

АВТО

страхування (зелена карта)

водійські права

довіреність

інші вимоги (наліпки, ...)

Права, які надаються при тимчасовому захисті (фактично національний режим):

- забезпечення речами першої необхідності (одяг, взуття, їжа, засоби гігієни);
- житло;
- навчання;
- соціальне забезпечення;
- лікування;
- робота;
- ведення бізнесу;
- деякі безоплатні послуги (транспорт, паркування, відвідування культурних заходів, музеїв).

Стандарти соціальної підтримки у країнах ЄС значно різняться!

Якщо ви не маєте власних накопичень, доходу чи реальних перспектив роботи найближчим часом, то потрібно обирати місцем перебування країну, яка пропонує більш високі соціальні виплати (але треба брати до уваги не тільки розмір фінансової допомоги, але й вартість життя у країні).

Обираючи країну для реєстрації, врахуйте :

- (1) чи залежать соціальні виплати від певних умов (наприклад, рівня вашого доходу/наявності роботи/наявності коштовних речей) або є безумовними;
- (2) у більшості країн, якщо ви влаштовуєтесь на роботу, то втрачаєте право на певні фінансові виплати;
- (3) виплати, як правило, зменшуються якщо ви отримуєте безкоштовне житло, харчування;
- (4) можуть бути різні обмеження щодо використання виплат (це можуть бути картки для купівлі продуктів чи одягу лише у певних національних магазинах, найчастіше ці гроші не можна зняти у банкоматі, переслати в Україну чи витратити на онлайн покупки);
- (5) процедуру отримання виплат – десь ви одразу після реєстрації отримуєте картки чи кошти, десь – через місяць чи більше після реєстрації.
- (6) чи є виплати разовими або періодичними, термін періодичних виплат (деякі країни передбачають такі виплати лише на декілька місяців, інші – на постійній основі).

Happy Monday :

Маємо огляди 11 країн і їх особливостей працевлаштування.
Ще 7 вже заплановані.

Болгарія: <https://bit.ly/3ra6oYP>

Німеччина: <https://bit.ly/3DNb9g9>

Литва: <https://bit.ly/36Z80ml>

Польща: <https://bit.ly/3v3wNB1>

Швейцарія: <https://bit.ly/3rlwUsN>

Чехія: <https://bit.ly/3MjFd61>

Угорщина: <https://bit.ly/36yhznf>

Велика Британія: <https://bit.ly/3rFrcle>

Португалія: <https://bit.ly/3L5h6b9>

США: <https://bit.ly/3vu3BuQ>

Франція: <https://bit.ly/3EG0fcr>

Оподаткування:
вебінар Олени Макєєвої
https://youtu.be/F_iICNg74YI

Проблеми розподілу українців між
приймаючими країнами (дисбаланс)

Ukraine: Where are refugees fleeing to?

Лідери прийому українців:

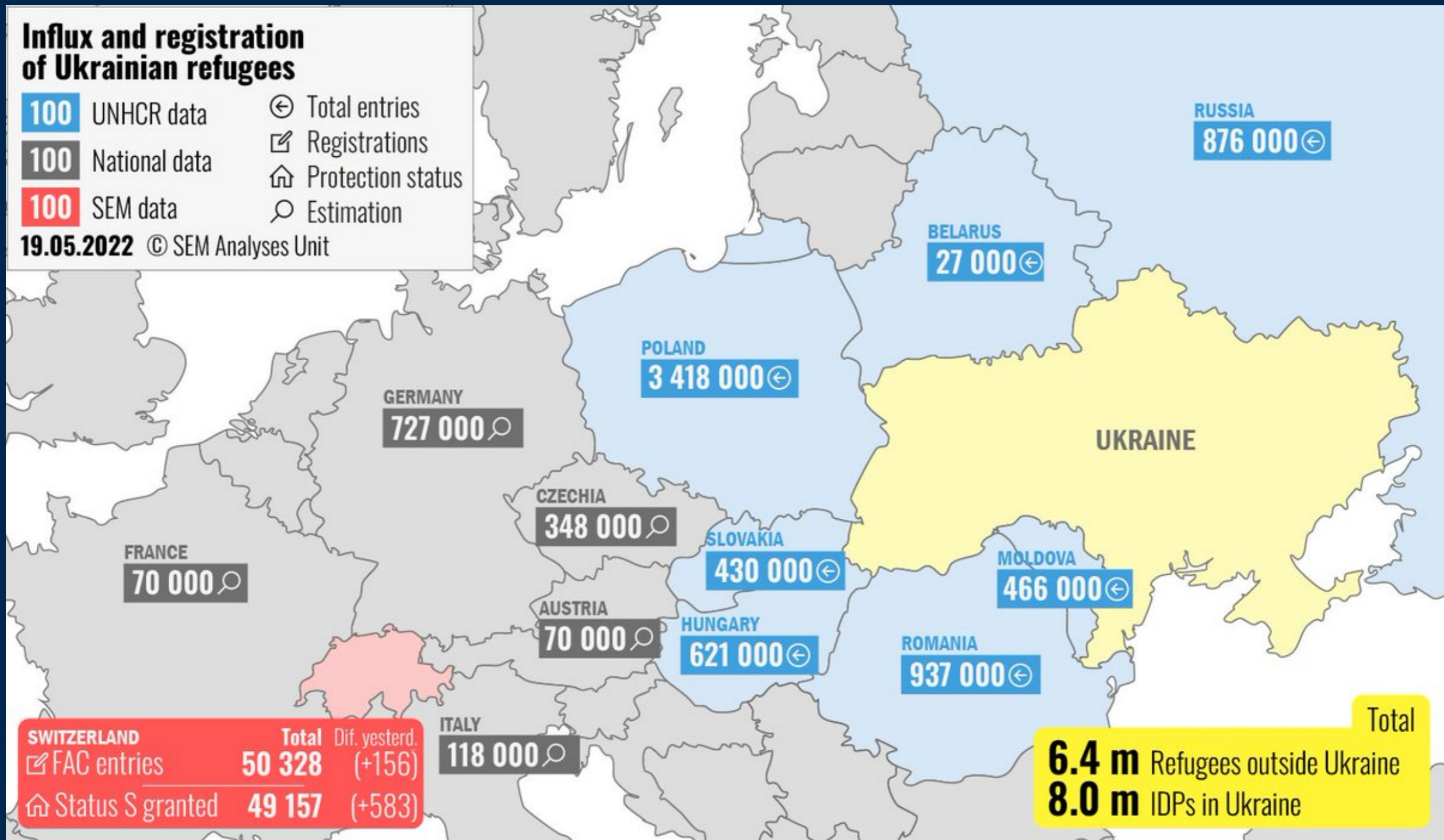
- Польща
- Румунія,
- Угорщина
- Словачія
- Молдова

- Німеччина
- Франція
- Італія
- Чехія
- Австрія
- Естонія
- Литва

Influx and registration of Ukrainian refugees

- 100 UNHCR data ⬅ Total entries
- 100 National data 📝 Registrations
- 100 SEM data 🏠 Protection status
- 🕒 Estimation

19.05.2022 © SEM Analyses Unit

29.03.2022 Міністри внутрішніх справ країн Євросоюзу схвалили план із 10 пунктів, підготовлений Єврокомісією для більш ефективної підтримки біженців з України, які рятуються від війни.

Єдина реєстраційна база переселенців з України

Щоб отримати цей статус тимчасового захисту, треба зареєструватися в одній з країн Євросоюзу, - тій, де людина має намір перечекаати до того часу, коли зможе повернутися додому. Утім, системи реєстрації у кожній країні не пов'язані між собою, між ними не відбувається обміну інформації.

Аби виправити це, на Раді ЄС домовилися запуснути платформу, яка поєднає національні системи. "Цей план передбачає створення платформи ЄС з реєстрації всіх тих, хто прибуває та тих, хто подається на тимчасовий захист", - так єврокомісарка з внутрішніх справ Ільва Йоханссон пояснила перший пункт плану. За її словами, ця платформа дозволить, зокрема, **уникнути подвійних реєстрацій**.

Займатиметься нею агентство Євросоюзу, яке управляє великими ІТ-системами у сфері юстиції та безпеки (eu-LISA). Ця платформа дозволить органам влади країн ЄС бачити, хто з українських біженців і де подався на реєстрацію за механізмом тимчасового захисту та хто її отримав.

Чи буде «перерозподіл» біженців між країнами ЄС?

Рада глав МВС країн ЄС 29.03.2022:

не буде ні примусового переміщення, ні квот, скільки біженців яка країна має прийняти.

Концепція ефективного та добровольного перерозподілу

"Нам не потрібна система перерозподілу, бо люди, які прибувають, самі переїжджатимуть (у інші країни ЄС. - *Ред.*)", - зазначив віцепрезидент Єврокомісії Маргарітис Схінас. Він додав, що у цьому переїзді біженцям допомагатимуть.

<https://www.dw.com/uk/plan-dlia-bizhentsiv-z-ukrainy-pro-shcho-domovylasia-rada-yes/a-61285720>

Чи можна змінити країну реєстрації проживання (отримання тимчасового статусу)?

Так, але треба відмовитися від статусу в іншій країні (більшість країн надають можливість це зробити онлайн)

Чи можна отримати тимчасовий захист в одній країні, а працювати і іншій?

Ні, право на працю існує лише в країні реєстрації.

Чи можна подати на візу в США чи UK після отримання тимчасового захисту в ЄС?

Так, але після отримання візи до або одразу після переїзду потрібно буде відмовитися від тимчасового захисту у країні ЄС.

Повернення до України

Недовготривале відвідування – чи дозволене?

Статус тимчасового захисту не втрачається.

Краще виїхати та повертатися через кордон тієї самої країни.
Може бути потрібний дозвіл міграційного органу (уточнювати)

Немає біометрики:

Якщо ж ви виїхали з внутрішнім паспортом/ID-карткою/іншим документом або без документу взагалі - ви теж зможете повернутися в Україну. Для цього також потрібно буде звернутися до посольства/консульства України закордоном. В такій ситуації дипустанови видаватимуть посвідчення особи на повернення в Україну.

Особливості тимчасового захисту у Польщі:

Виїзд із Польщі та тимчасовий захист – які обмеження (“правило 30 днів”)?

18 місяців – легальне перебування (поширюється також на українців, які легально перебували у Польщі станом на 24.02.2022)

Особливості тимчасового захисту у Чехії (роз'яснення чеського МВС)

«Якщо вам надали спеціальну довгострокову візу з кодом D/VS/U (vízum strpění), вас автоматично переводять у систему тимчасового захисту. Хоча на цій візі кількість в'їздів позначена як «00», **виїжджати за межі території Чехії можна, але тільки в межах Шенгенської зони.**

Якщо ж вам треба **виїхати за межі країн Шенгенської зони**, наприклад в Україну, ви повинні прийти у місцеве відділення МВС, де вам вклеять нову візову наклейку з необмеженою кількістю в'їздів (multiple), щоб ви могли повернутися до Чехії. Якщо у вас іще немає в паспорті ніякої візової наклейки, так само перед виїздом за межі Шенгену (тобто також і в Україну) **прийдіть до місцевого відділення Міністерства внутрішніх справ, щоб вклеїти візу з необмеженою кількістю в'їздів.** Заплановану поїздку за межі Шенгену при цьому треба підтвердити придбаним квитком на літак чи інший транспорт або підтвердженням про необхідність поїздки».

Британська програма “Дім для Українців”

<https://www.gov.uk/guidance/apply-for-a-visa-under-the-ukraine-sponsorship-scheme.uk#section-2>

Представництва НААУ за кордоном
організують надання безоплатної
правової допомоги громадянам з
України

[https://unba.org.ua/foreign-
representations](https://unba.org.ua/foreign-representations)

Гаряча лінія АПУ для бізнесу та громадян

 080 033 58 18 (безкоштовно для дзвінків по Україні)

 +38 (044) 334-56-76

 +38 (097) 840-39-36

 Telegram: +38 (097) 840-39-36

 Facebook: Ukrainian Bar Association

 Instagram: Ukrainian Bar Association

Якщо вам необхідна консультація у випадках:

- отримання контактної інформації волонтерів та громадських організацій, що займаються переміщенням з територій, на яких ведуться бойові дії, інформації від органів влади;
- отримання контактної інформації щодо тимчасового житла та центрів прийому біженців для ВПО;
- міграційних питань.

Офіційно рекомендовані Єврокомісією
контакти юристів, які надають правову
допомогу українцям за кордоном

[https://www.ccbe.eu/fileadmin/speciality_ distribution/public/documents/Ukraine/E N_Ukraine_20220331_Legal-assistance- list-of-contacts.pdf](https://www.ccbe.eu/fileadmin/speciality_distribution/public/documents/Ukraine/EN_Ukraine_20220331_Legal-assistance-list-of-contacts.pdf)

<https://www.gov.pl/web/ua/Yurydyczna-dopomoga> безоплатна юридична допомога у Польщі

Телеграм канал
“Мої права за кордоном”

Опубліковували інформацію щодо 39
країн (не тільки ЄС)

<https://t.me/zakordonomkibenko>

Офіційна платформа ЄС

https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/stronger-europe-world/eu-solidarity-ukraine/eu-assistance-ukraine/information-people-fleeing-war-ukraine_uk

Офіційна платформа Агенції з біженців (верифікована інформація) <https://whoiswho.euaa.europa.eu/temporary-protection>

<https://euneighbourseast.eu/uk/standwithukraine/refugees/>
Інформація по окремим країнам (Сайт [EUNEIGHBOURS east](#) – важлива комунікаційна платформа, розроблена за принципом «єдиного вікна», відносини між Європейським Союзом і країнами Східного партнерства)

Асоціація правників України

<https://2022.uba.ua/informacziya-po-krayinam/> (опис по країнам)

Ресурс МЗС <https://tripadvisor.mfa.gov.ua/> (більше щодо умов в'їзду)

Подяка за допомогу у пошуку інформації:

Асоціація правників України

Бастьян Залар (Словенія)

Анна Адамська-Галант (Польща)

Агнешка Цензартович (Польща)

Редя Моліне (Литва)

Ганна Луканіна (УК)

—
Верховний
Суд

Дякую за увагу!